

PROLETAREC

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 587 So. Centre Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se"

(No.) 51.

Chicago, Ill., 1. septembra (September), 1908.

Leto (Vol.) III

Sodrug! Socialisti! Ne spite!

Na plan! — Čas je tu, vsak socialist in vsak pri-
stane nastopiti z od-
vedno in odkrito pokazati,
da je za socialistično stvar ali
ali mu je za našo stranko ali
ali mu je za naš list, za
"Proletarec", ali ne!
Ali obotavljanja! Nič več
obotavljanja in odlašanja na—
odločen korak je potre-
ben! Zapomnite si to, so-
druge! Danes je še čas!
18. avg. je bil "Proletarec"
izhajati v zelo pomanj-
li obliki. Primorani smo bili
to, da si ohranimo tednik.
Če bil ta korak — na-
mesto — naprej. A kdo je
čegav je list? Ali ni list
socialistično organizira-
nih delavcev v Ameri-
ki ni vsakemu somišljajoče-
delavcu na razpolago kot nje-
ga lastnina? Sodrug, kojih last
"Proletarec", so odgovorni
in oni sodrugi, ki na naše po-
stori svoje dolžnosti, da
namreč gnotno pomagali listu,
zakaj, da je šel list — nazaj
— naprej!
Toda mi imamo odprte oči in za-
mo, da je bilo pri mnogih in
sodrugih uboštvo močnej-
ker pa vsa dobra volja. Ve-
dala kriza, ki je ves ame-
r. proletarijat potresla do mo-
zavdala udarec tudi našemu
in ne samo našemu — vse
socialistično časopisje v
ki je danes bolj ali manj v
Zakaj? Zato ker sociali-
časopisje vzdržujejo sami
delci, a ker so delavci po krizi
bolj prizadeti, prizadeto je tu-
ga časopisje.
Gnotno uničujoča kriza je torej
ni vzrok, da je "Proletarec"
svoje toli potrebne predale.
Vendar pa naš up še ni zamrl.
ne zapremo trdno v požrtvoval-
in moč razredno zavednih
delavcev v Ameriki.
tako, da je še mnogo takih so-
druge, ki lahko priskočijo listu
pomoc, ako samo hočejo! Kriza
vseh enako zadela!
do teh se obračamo danes.
očamo se zlasti do sodrugov v

onih krajih, kamor gospodarska
kriza ni tako hudo posegla s svojo
težko roko. Od vas, sodrugi in za-
vedni naši delavci, je odvisna bo-
dočnost "Proletarec".

List je naš in vaš!
Mi pravimo: "Proletarec" mo-
ra stati!

Vi odgovorite! Kako boste od-
govorili? Odgovor je dvojni:

Ako vsak potekli naročnik po-
še zaostalo in ponovno naročnino
in zraven pridobi še enega ali dva
nova naročnika, in ako vsak trdni
sodrug naroči eno ali dve delnici
(share) od Jugoslov. del. tisk.
družbe v Chicagu ter pridobi par
novih delničarjev ali naročnikov,
potem je odgovoril: da!

Ako pa ostane ta naš resni po-
ziv — glas vprijočega v puščavi, t.
j. če bodejo sodrugi spali, oziroma
obotavljali se in odlagali na jutri:
češ, saj je še čas, ali se tolažili s
prevarljivo nado "bodejo že dru-
gi storili", potem nam je to odgo-
vor: ne!

Mi čakamo torej.

Ponavljamo še enkrat: Danes
je še čas, da vsak sodrug in somiš-
ljenik naš, kateri si hoče ohraniti
"Proletarec", stori svojo dolž-
nost, kakor gori omenjeno. Ne za-
našajte se na druge! Vsak socia-
list, ako le more, je dolžan storiti
nekaj! Pridite danes vi, ki zamo-
rete, a drugič bodejo pa oni,
kteri danes ne morejo.

Listu je ime "Proletarec" in to
pove dovolj, da je last siromašnih
meznih trpinov. Kapitalisti in
njih podrepaniki nam ne bodo po-
magali. "Proletarec" ne bo sedaj,
ko se bližajo volitve, vlekel mast-
nih denarnih nagrad od korumpi-
ranih kapitalističnih strank, kot
bodo vlekli drugi slovenski buržo-
azijski listi, ko bodejo delali re-
klamo za kapitalistične kandidate.

In slednjič: ali naj ravno sedaj,
ko je volilni boj pred vratmi, iz-
gubimo slovenski socialisti v A-
meriki to svoje orožje? Ali naj
zgubimo "Proletarec" ravno se-
daj, ko ga najbolj potrebujemo?

Ne! Tega ne smemo dopustiti!
"Proletarec" mora stati!

Ali ste sodrugi vsi za to???

Mi čakamo odgovora.

"Red Special".

Kakor smo že poročali v "Pro-
letarec", sklenil je izvrševalni
bor ameriške socialistične stran-
ke vpeljati jesensko volilno agi-
tacijsko s posebnim rdečim vlakom.
Je dobil ime "Red Special" ali
"posebni rdeči". S tem "poseb-
nim rdečim" se bode ta vozila na
sodrug kandidate Debs in
Hanford in z njima več drugih
sodrugov, kateri bodejo v vsa-
nem mestu, kjer obstane vlak, pri-
šli volilni shod. Obenem bode
"posebni rdeči" vozil poln vagon
socialističnih knjig, brošur, leta-
rov in drugega primernega čtiva
za volilno agitacijo. S tem de-
monstrativnim činom je naša
stranka storila velikanski korak
ketojnji volilni agitaciji in us-
pešno gotovo ne bode izostal.

Otvoritev socialistične volilne
kampanje in "posebnega rdečega"
je vsrčila slovesno zadnjo nede-
jo v Alton parku v Jolietu. Ta
se je namreč vršil veliki socia-

listični piknik v imenovanem pa-
rku, kjer sta govorila tudi sodruga
kandidata Debs in Hanford. Chi-
kaški sodrugi so se pripeljali na
piknik s "posebnim rdečim", kte-
ri je v nedeljo prvič nastopil svo-
jo pot iz lasallskega kolodvora v
Chicagu. Volilna agitacija je bila
odprta točno ob 3 uri pop. s pet-
jem marseljeze, ki je zagrmela iz
tisočeri glasov v parku.

"Posebni rdeči" je odhitel z
Debsom in tovariši na svojo agi-
tacijsko pot večera 31. avgusta.
Odrdal je proti zapadu koder bo-
de vozil do konca meseca septem-
bra; nato se vrne v Chicagu in od
tod nastopi svojo pot po iztočni
strani Združenih državah. "Poseb-
ni rdeči" bode torej prevozil vse
Združene države od Atlantika do
Pacifika za kar bode potreboval
dva meseca (od 1. sept. do 1. nov.).

Slovenskim sodrugom na Zapa-
du, koder bode drdral "Red Spe-
cial" ta mesec, priporočamo naj-
topleje, naj ne zamudijo obiskati
volilnih shodov, ki jih priredi so-
drug Debs. Privabite tudi ostale

rojake, kateri so večji angleščine,
da slišijo program našega kandi-
data.

"Posebni rdeči" se bode usta-
vil v sledečih slovenskih naselbi-
nah:

2. sept. 3:30 pop. Kansas City,
Mo.

4. sept. 6:30 pop. Denver, Colo.

5. sept. 6:20 pop. Leadville,
Colo.

7. sept. 2. pop. Salt Lake City,
Utah.

11. in 12. sept. San Francisco,
Cal.

14. sept. 4:35 pop. Oregon City,
Oregon.

15. sept. 4:50 pop. Seattle,
Wash.

17. sept. 7:40 pop. Butte, Mont.

21. in 22. sept. Duluth, Minn.

22. sept. 7. zvečer Hancock,
Mich.

Pozor sodrug! v Chicagu!

Chikaški češki socialisti prire-
jajo veliko slavnost, ki se vrši 13.
septembra (nedelja) t. l. popoldne
v Pilsen parku, 26th St. in Albany
ave.

Češki sodrugi se zberejo na vo-
glu Loomis st. in 18. Pl. (Vodako-
va gostilna) od koder se vrši veli-
ka parada z godbami in zastavami
po vseh ulicah do imenovanega
parka.

K tej paradi, ki se prične ob
1 uri pod., in slavnosti na pa-
rku vabijo češki sodrugi vse socia-
listične organizacije v Chicagu.

Med temi je povabljen tudi naš
slovenski socialistični klub, kateri
je na svoji zadnji seji 22. avg.
enoglasno sklenil, da se vdeleži
parade in slavnosti polnoštevilno
in je svoj sklep tudi že prijavil
tajniku pripravljalnega odbora
českich socialistov.

Sodrug! Ker je ta slavnost, ka-
kor nam poročajo češki sodrugi,
tudi prvi korak jesenske volilne
agitacije za našo stranko v Chica-
gu. — v parku bode ta glavna go-
vornika sodr. James H. Broiver,
socialistični kandidat za gover-
norja v Illinoisu in znana agitato-
rica Mother Jones — je naša brat-
ska dolžnost, da se res polnoštevil-
no vdeležimo te parade in piknika.
Vsak sodrug in somišljenik naj bo
v nedeljo 13. sept. točno ob 12:15
v naših prostorih pri sodr. Mla-
diču, 587 So. Centre Ave., od ko-
der bomo odkorakali na zbirališ-
če českich sodrugov.

Nihče naj ne izostane! Na plan
vsi!

Fr. Podlipce, taj.

Zveza katoliških federacij v
Zed. državah je nedavno na ne-
kem svojem zborovanju zaropota-
la proti socializmu, češ da je
"prematerijalen". Gospodom du-
hovnikom, ki vladajo to organiza-
ciji, je socializem gotovo "prema-
terijalen"; kajti njim veliko bolj
diši dobro jesti in piti in pasti le-
nobo na stroške produktivnih slo-
jev, kakor pa prijeti za produk-
tivno delo.

Kultura ameriških "dobrih"
državljanov se najlepše sveti v
plamenu grmad, na katerih sežiga-
jo linčane črnce!!!

Ko sem vprašal urednika neke-
ga slovenskega lista, ktero stran-
ko bode priporočal pri letošnjih
volitvah, mi je odgovoril: "Tisto,
ktera bode več plačala!"...

KAJ HOČE DOSEČI SOCIA- LIZEM.

Stalno delo za vse one, ki ga
želijo.

Plačo v obliki polne razmerne
vrednosti produkta. S tem odpade
vsak profit in vsako dobičkolov-
stvo.

Kolektivno posest in ljudsko
kontrola nad produkcijo in distri-
bucijo.

Opravo brezposelnega delav-
stva.

Priliko, da se vsak človek do-
stojno nasiti, obleče in ima do-
stojno stanovanje.

Odpravo profitov, obresti, na-
jemnine (rent) in vsakega slične-
ga odiranja produktivnih slojev.

Nameščenje najboljših strojev
za proizvodnjo, ki bodejo omogo-
čili hitrejše produciranje v kraj-
šem času.

Enake pravice in sredstva za
vse otroke in odrasle ljudi.

Enake pravice za moža in ženo.

"William Howard (Injunc-
tion!) Taft je pravi prijatelj de-
lavcev in pospeševatelj njih idej,"
piše slovenski dnevnik v New
Yorku. O trikratna ironija! Taft
je bil največji "prijatelj" delav-
cev, ko je za časa svojega sodni-
kovnja v Ohiju zapiral štrajkarje,
in najbolji "pospeševatelj delav-
skih idej" menda takrat, ko je na
vprašanje delavca: Kaj je tvoja
brezposelnemu in stradalajočemu
delavcu? — odgovoril: "Bog ve."
Kolikor je Taft "prijatelj" delav-
cev, toliko je i Rockefeller, Mor-
gan, Armour, Harriman in drugi
taki "prijatelji", ki bi delavcu iz
same "ljubezni" najraje izstisnili
zadnjo kapljico krvi. In Taft je
golo orodje teh multimilijonarjev,
kajti tile "ronajo" republikan-
sko stranko. Seveda, Hon. Mr.
Taft a la Injunction Bill je sedaj
pred volitvami dobrodošel prija-
telj vsem ljudem one baže, kojim
je politika — business, a delavske
koristi pa deveta briga. Misleč de-
lavcev se bode lepo zahvalil za tako
"prijateljstvo".

Predsednik "društva proti tri-
pičenju živali" v eni naših držav
je nedavno razglasil, da debeli
Taft greši proti pravilom tega
društva če jezdi konja. (Konj se
mora namreč zvijati pod silno Ta-
ftovo težo.) Kakšen zločin je še-
le za republikanskega elefanta,
kteri neprestano tepta po ameri-
škem ljudstvu.

Premogarji v Lintonu, Ind., so
imeli pred nekaj dnevi veliko
čast ugrizniti v "sladko" jabolko
slavne republikanske prosperite-
te. Zaprli so namreč več rogov in
pognali na cesto okrog 200 pre-
mogarjev. Hej, premogarji! Gla-
sujte v jeseni za svojega "prij-
atelja" debelega Tafta, ki je kan-
didat kapitalistov, kateri so vas
brenili iz dela!!

Sodrugom na znanje.

"Platforma in program ameri-
ške socialistične stranke" je iz-
šlo v slovenskem jeziku. Razpošle
se še ta teden na vse klube Jugo-
slovske socialistične zveze. So-
druge čitajte pazno naš program
in dajte ga v roke tudi drugim
rojakom.

KAKO JE.

— Pod kapitalizmom umrje po-
lovica otrok in mladeži, preden
doseže starost 21 let.

— Pod kapitalističnim siste-
mom v Združenih državah se iz-
vrši vsako leto 50.000 razporok.

— Kapitalizem je tak prijatelj
farmerjev (kmetov), da je polo-
vica farm v naši republiki pod u-
knjižbami (mortgage).

— V Združenih državah je dan-
es 6 milijonov delavcev brez de-
la. In tudi v takozvanih "dobrih"
časih je v Uniji vedno en milijon
delavcev brez dela. Ti so delavska
"rezervna armada", ktero si je
omislil kapitalizem, da lažje raz-
polaga s plačami in delavnim ča-
som poslušajočih delavcev.

— V boju za kruh je pod kapi-
talizmom vsako leto ubitih 60.000
oseb in 1.600.000 ranjenih. Pra-
vične varnostne odredbe bi lahko
preprečile več kot polovico teh
nesreč.

— V New Yorku je vsak deseti
mrlič pokopan na pokopališču
za uboge.

— Lansko leto je umrlo v Ve-
liki Britaniji 700.000 oseb. 617-
870 oseb med temi so bili sami si-
romaki brez vsake imovine.

— W. R. Shier dokazuje, da je
v Zedinjenih državah stalno 10
milijonov revežev.

Zadnji petek ob 1 uri zjutraj
je velika jata chikaških policajev
naskočila tovrne vagone na tirih
Illinois Central železnice med 12.
in 16. cesto ter aretirala 165 brez-
poselnih delavcev, ki so tam pre-
nočevali. Uboge "zločince", kte-
rih edini "zločin" je, da nimajo
dela niti pod milim nebom nikjer
svojega stanovanja, so stlačili po-
licaji na vozove in jih odpeljali
na postajo na Harrison St., kjer
so jih potisnili v celice; ker je bi-
la ječa prenapolnjena, zgnjetli so
jih kar po 20 v eno celico. Drugi
dan je brezposlece, obsodil poli-
cijski sodnik na \$1 globe in v po-
vrnitev stroškov. Ker so bili sko-
ro vsi brez centa, odslužiti bodejo
moralni kazen v prisilni delavnici.
Aretacijo so izposlovali uradniki
Illinois Central železnice. Tako
se postopa z brezposelnimi delav-
ci pod slavno republikansko vla-
do!

Privilegirani lenuhi v vilah in
palačah se po vsej pravici boje so-
cialističnega "deljenja": sociali-
sti hočejo predvsem razdeliti delo.

DENARJE V STARO DOMOVINO

POŠILJAMO:

za \$ 10.35.....	50 kron
za \$ 20.45.....	100 kron
za \$ 40.90.....	200 kron
za \$ 102.25.....	500 kron
za \$ 204.50.....	1000 kron
za \$ 1015.00.....	5000 kron

P. Starica je vžrta pri teh svotah. Do-
ma se nakazuje svoje popolnoma izpla-
čajo brez vinarja odbitka.
Naše denarne pošiljave izplačuje e. kr.
poštni bančni urad v 11. do 12. dneh.

Denarje nam poslati je najpriljubnejše do
\$25.00 v gotovini v priporočnem ali regi-
striranem pismu, večje zneske po Do-
mestio Postal Money Order ali pa New
York Bank Draft.

Frank Sakser Co.

109 Greenwich St., New York

6104 St. Clair Ave., N. E.

Cleveland, Ohio

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA
LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in izdajatelj:

Jugoslovanska delavska tiskovna družba
v Chicago, Ill.Naročnina: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za
pol leta. Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta.Opisni po dogovoru. Pri spremembi bilježila
je poleg novega naznaniti tudi STARI naslov.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by
South Slavic Workmen's Publishing Company
Chicago, Illinois.

JOHN GRILEC, President;

JOHN PETRIĆ, Secretary;

ANTON PREŠERN, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada,
\$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries
\$2 a year, \$1 for half year.

ADVERTISING RATES on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

31

DOPISI

Iz ameriške Rusije.

Virden, Ill. 11. avg. — 27. julija leta 1908 po rojstvu Kristusa — vršila se je v naši naselbini slovenska svatba. Poročila sta se po obredih rimske cerkve g. Matija Janoš in gospodična Jožefa Zelenikar. Na to svatbo smo bili povabljeni vsi tukajšnji Slovenci, vendar vdeležili smo se je polnoštevno šele zvečer na domu rojaka John Jakliča, kjer se je vršila svatba. Preskrbljeni smo bili z nekoliko sodčki piva, dobrim prigrizkom in godbo na harmoniko. Vsa zabava se je vršila po naši narodni šegi, a ne po kranjski navadi, kajti vladala je treznost in najlepši mir mesto običajnega hrupa in navadnega kranjskega vpitja. Prisostovali so tudi ljudje drugih narodnosti, med temi tudi precejšnje število Amerikancev in Američank.

Vem, da so čitatelji morda že nevoljni nad tem mojim suhoparnim uvodom o — svatbi, saj to se v "nepreplevanem" času med nami dogaja že vsak teden, in svobodomiselnost časopisje poroča kvečjemu le o kaki poroki svojih pristašev, če se ista izvrši civilnim potom.

Toda poslušajte! Take "hohe-ti" menda ne poročajo niti najstarejši Slovenci v Ameriki. Bilo je okrog 10. ure zvečer, ko smo že večinoma vsi zasedli notranje prostore v Jakličevi hiši, kar pridri jata — policajev in obkolili hišo. Ko so zastražili vse izhode, stopi njih glavar v hišo, vzame hišnega gospodarja Jakliča v stransko sobo in mu prečita nekakšno zaporno povelje. Pričela se je vršiti drama, ki je storila to svatbo tako znamenito in dala tudi povod temu mojemu dopisu.

Ženske z enim ali več otroci v naročju so pričele kričati, policaji so pa med tem uvrstili moške in jih odgnali na — policijsko postajo. Vsi so morali odkorakati. Zunanaj na ulici je pa divje ploskala tolpa po črnih krokarjih nahujskanih vodopivskih hlincev, bab in otrok. To je bil prizor, kakršen je mogoče morda edino še v Rusiji.

Ko so "hudodelce" pritirali na policijsko postajo, morali so se legitimirati nakar so bili proti poročstvu, ktereja sta dala John Ful-siti superintendent premogokopa in J. Mulnbeck, nek bivši salunar, izpuščeni. Obravnava se je imela vršiti drugi dan; toda "hudodelstvo" je bilo baže preveliko, in zato so preložili obravnavo do 3. avgusta. Preložena je bila pa ponovno tudi ta dan in vršila se je šele 10. avgusta in takrat so bili vsi aretiranci popolnoma oproščeni!

Aretačijo je izposloval kristjanski pop, kateri stanuje na isti cesti kjer se je vršila slovenska svatba. In zakaj? O, zato, ker je videl, da so vozili pivo za svate in to mu je najbrž povzročilo svete bolečine (!), ki so ga vodile do "kristjanske ljubezni" in brezbožne — neumnosti. Značilno pri dotičnem popu je tudi to, da je 3. avg., ko je videl, da bode propadel s svojo ovadbo, kupil cel zaboj — patron. Take stvari počenjajo popi v svobodni deželi, kjer ni nobena vera uradno priznana. Vera je popovski business, in ne samo proti popom temveč tudi proti njihovem businessu moramo voditi odprt boj, ako se hočemo kdaj oprostiti popovski kuge.

Ko bi Kristus danes živel, vodil bi gotovo hujši boj proti današnji duhovščini, kakor je nekdaj proti judovski. Tudi Washington bi bil danes bolj potreben za osvoboditev Amerike, kakor je bil pred 133 leti.

Premogar.

Razmere v Roslynu, Wash.

Roslyn, Wash. 19. avg. — Cenjeno uredništvo! Prosim, priobčite ta moj dopis v nam priljubljenem delavskem listu "Proletarec". V tem kraju nas je kakih 60 Slovencev, po večini sameev. Prištetih jih pa ne morem ne k svobodomiselnem ne k socialistom niti ne h klerikalcem, kajti za cerkev se tako malo brigajo, kakor za socializem. To je razvidno že iz tega, ko nas je nek slovenski maziljenec, ki je obiskaval bližnje slovenske farne, lepo pohvalil rekoč, da mu Kranjci nič ne pomagajo in da bi moral lakote umreti če bi ne bilo Hrvatov. Z veseljem moram potrditi, da se v tem oziru res dobro držimo.

Kakor Vam je znano, so dr. u-rednik, imamo tukaj socialistični klub, ki spada k Jugoslovanski socialistični Zvezi. Težko mi je poročati, da slabo napreduje. Z ozirom na lepo število naših fantov bi klub lahko napredoval, da bi bilo veselje in nam vsem v ponos; toda kaj ko se nihče ne zmeni. Za drugo reč se ne brigajo kot za parno piščal, kadar jih kliče na kapitalistično tlako v tukajšnji rudnik. (Poskusite z živahno agitacijo, pa bode šlo. Op. ured.)

Z delom gre tudi piškava. Rudnik posluje že od novega leta samo po tri do štiri dni v tednu. Zatorej nikakor ne priporočam rojakom tega kraja. Ne rečem, da bi se delo ne dobilo; delo se dobi, toda v takem kraju, da se komaj za hrano zasluži, kar sem jaz sam skušal ko sem prišel semkaj.

Naj še omenim, da je naša delavska organizacija poslala 8 delegatov na konvencijo v Seattle, Wash., kjer se nahajajo že čez en mesec. Ne morem Vam torej poročati če so že kaj ukrenili ali nič. Kapitalisti pač dobro vedo, kako je treba izprazniti unijsko blagajno, ktera je najboljša pomoč delavcem v slučaju štrajka. Ker so delegatje plačani iz blagajne, zato pa nečrje kapitalisti podpisati pogodbe dokler čutijo, da je še kak dolar v blagajni.

Pri sklepu pozdravljam vse razredno zavedne in svobodomiselnosti Slovence in Slovenke širom Amerike, a tebi naš delavski list "Proletarec", pa želim obilo vspeha in naročnikov. Živeli socialisti!

J. M.

Neff, O. 14. avg. — V naši naselbini je še vedno slabo. Delamo celega pol (!) dne v tednu, včasih tudi dan in pol, ako gre — dobro. Seveda v nekaterih rovih se dela vsak dan, a v nekaterih pa tudi nič.

V Steubenville, O., nedaleč od tukaj, se je ustrelil nek Čeh John Stupanjek po imenu. Vzrok: bil je sedem mesecev brez dela, in ko je končno dobil delo, se je delalo tako slabo, da si ni mogel zaslužiti

za vsakdanje potrebe; zato je šel v smrt. Živela vračajoča se prosperiteta!

10. avgusta se je tudi v našo naselbino pritihotapila smrt in nam ugrabila sobrata Leopolda Šrama rodem Poljaka iz vzhodne Prusije; ranjki je bil član našega društva "Bratstvo" št. 4 S. N. P. J. v Steel, O. 12. avg. ga je društvo spremlilo k zadnjemu počitku. Sodrugi in sobrat Ignac Zlemberger in sodrug Jos. Reich sta mu pri odprtem grobu govorila v poslednje slovo, prvi v slovenskem in drugi v nemškem jeziku. Pogreb je bil veličasten. Semtertje smo sicer slišali, da "tako ni bilo lepo", menda zato, ker je bil precej gorak dan, pa nismo nobenega oblekli v — dolgo haljo. Toda pokojnikova žena in mi društveniki smo hoteli imeti pogreb brez "žegnane halje" in prav je bilo tako. Pri tej priliki se gorko zahvaljujem vsem sobratom za polnoštevno vdeležbo pri pogrebu umrlega sobrata, kakor tudi sobratom dr. "Jutranje Zore", ki so se bili nam pridružili.

Bratje, delajmo na to, da bo vedno napredek v naših vrstah. Samo deset Slovencev nas je v tem kraju, a naše društvo "Bratstvo" šteje blizu 70 članov. Ali ni to lepo število?! Kakor hitro se časi malo zboljšajo, upamo, da bode društvo štelu nad 100 članov. Tu se vidi od kolike koristi je neumnost agitacija. Sotrpini! Ne odlašajte torej, pristopajte vsi v svobodomiselnostna podporni društva.

Math Tušek,

predsednik dr. "Bratstvo" št. 4.

Kapitalistični listi iz Denvera, Colo., poročajo z dne 22. avg. o barbarskem napadu vojakov-topničarjev v Laramie, Wyo., na neko belo žensko, 32 let "vrlih braniteljev domovine" je napadla ženo na cesti, odvleklo na varan kraj in poslilo. 26 vojakov so že prijeli in dejali pod ključ.

Frank Kvasnička

Trgovina z železnino, raznim orodjem
in pohištvo. Popravlja peči.

643-645 W. 18th St.

Chicago, Ill.

KUPUJTE PRI

Albert Lurie Co.,

567-69-71-73 Blue Island Ave.
CHICAGO, ILL.Velika trgovina z me-
šanim blagom.

Zmerne cene vsak dan.

M. Lacković in Fr. Smetko

378 West 18th St., Chicago

MODERNO OPREMLJENA SLOVEN-
SKA TRGOVINA Z JESTVINAMI
(GROČERJA.)

Najboljši riž, kava, čaj, moka itd.,
sploh vsakovrsto domače in prekomorsko
blago vedno sveže po najnižji ceni
na prodaj.

Na zahtevo razvažam blago tudi na
dom, za kar nič ne računim.

Najbolje in najc-
neje obnavljajte
pri

John Kiofata

631 Blue Island Av.
CHICAGO.Sprejema tudi po
pravila.

Nizke cene!

Vse parobrodne družbe so zni-
žale cene za prekmorsko vožnjoKdor rojakov želi potovati v staro domovino
naj se v tej zadevi obrne na:

Frank Sakser Co.

109 Greenwich St., New York.

6104 St. Clair ave., Cleveland, O.

Slovincem in Hrvatom!

naznanjamo, da izdelujemo raznovrstne

obleke, po najnovejšem kroju. Unijsko delo; trpežno in lično.
V zalogi imamo tudi razne druge potrebščine, k se
daji v delokrog oprave — oblek.
Pridite in ogledajte si našo izložbo.
Z vsem spoštovanjem

J. J. DVORAK & CO.
UNION CLOTHIERS "TAILORS"
598-600 BLUE ISLAND AVE.GOSTILNA, dobro in vedno preskrbljena
z najboljšimi pijačami, unij-
skimi smodkami in prostim prigrizkom.Dvorane, za društvenene seje, svatbe,
zabavne večere, veselice itd.

Potujoči rojaki vedno dobro došli.

Priporočam se vsem v mnogobrojen
obisk

Frank Mladič

587 SO. CENTRE AVE.,

CHICAGO, ILL.

Spomin na ženitvanjski dan.

Sezona ženinov in nevest prihaja. Če se ženite, je važno za vas,
da si omislite dobro sliko kot spomin na vaš ženitvanjski dan. Dobra
slika, da boljše ne morete dobiti, vam izdela

Wilke

izkušen fotograf,

391-393 BLUE ISLAND AVE.,

CHICAGO.

Ima večletno skušnjo in izdeluje najfinejše fotografije po zmerah
cenah.

TELEFON CANAL 287.

USTANOVLJENO 1883.

Vestnik

Edini slovenski
ilustrovani list v
Ameriki. Izhaja
dvakrat na mesec na 16 straneh. Ce-
na mu je samo \$1.00 na leto, 50c na pol
in 25c na četrt leta. — Naslov: "Vest-
nik", 9 Albany St., New York, N. Y.

Joseph Kratky

739 Loomis St., Chicago, Ill.

Izdelovalec najfinejših cig-
vsake vrste.

Na debelo in drobno.

Strahovi.

Svarilo vsem rodoljubnim Sloven-
cem.
Opomin vsem dobrim katoličanom.
(Ponatis iz R. P.)

Dalje.

V.

Vzrok.

Pravovernim katoličanom je lahko. Ni se jim treba mnogo ukvarjati, če hočejo vedeti, kakaj ni popolne sreče na svetu. Naj bi Adam in Eva ne bila grešila, pa bi bila še danes v paradizu, kjer ni bilo nikakršnega pomanjkanja. Košček jabolka je torej kriv, da morajo ljudje trpeti zlo v vseh mogočih podobah.

Katolicizem je velik in močan, ampak ljudem vendar navadno ne zadostuje njegovo tolmačenje. Naši starši v raju so okusili sad pomanjkanja in od tistih dob nas preganja apetit. Tudi mi bi radi spoznali, a lepa pravljica o paradizu nam ne pomaga v tem. Če smo vsi Adamovi sinovi in zaradi njegovega greha obsojeni, nam ne gre v glavo, kako da je kazen tako neenaka. Kako da ima eden za kazen padlo in vilo ter pet milijonov dohodka na leto, drugi pa beraško malho in žandarja za petami.

"V potu svojega obraza si boš služil kruh" — je bilo rečeno človeku. Morgan je človek, knez Švareenberg je človek, Pij X. je človek, učitelj Tesnopasnik je človek, zidar Strmogled je človek. To je prirodoslovna resnica. Ampak kje je ostala ona druga resnica o potu in kruhu? Težko bo kdo videl Morgana, Švarenerga, Pija in še marsikatero takega, da bi se potil za svoj kruh, kateremu bi navadni ljudje najbrže rekli pogaja in pečenka. Tesnopasnik in Strmogled se pa pogostoma potita tudi brez kruha.

Bodisi torej že kakorkoli s kapitalizmom — zadoščati nam ne more njegovo razlaganje. Če hočemo spoznati vzroke, se moramo že nekoliko potruditi, da jih najdemo. Ampak le nikar strahu: tako težko to ni, kakor junaštva kraljevega Marka.

Da mora živeti, potrebuje človek predvsem hrane, obleke in stanovanja. Če ima vse to, je njegovo življenje še borno. Ampak če nimam hrane, tedaj sploh ni življenja.

Vsi vemo, da se živež prideluje s delom. Če bi komu podtikali, da se tega, bi bila žalitev nesramna. O puščavnikih pripovedujejo, da so živeli ob koreninah in kobilicah. Ampak malokdo ima tako lahek želodec. Še takemu mesu, kakršnega je jedel kralj Atila iz sedla svojega sedla, bi se ne privaril vsakdo in še tistega ni bilo brez vsakega dela.

Na vsak način pa je treba dobiti dela za vsakdanji "kruh", ki ga potrebujejo kolkaj civilizirani ljudje.

Ampak česa je treba za delo? Zmožnosti na vsak način; zdravih rok, zdrave pameti, pripravega znanja. Toda čudno: Človek ima lahko vse to, pa vendar ni dela. Strašno neumno je čakati. Če hočem delati, kdo bi mi mogel braniti? Krepak sem, zdrav, znam, kar je treba — in delam! Prijatelj, in vendar ne more delati, če ti ni dovoljeno. Če ti ne da dela! Nezasišena logika je to, pa je vendar uradna kapitalistična družba. Delati se mora po božjem in človeškemu zakonu; angel je napovedal, da mora biti obraz njegovega, po pravi preganjanja človeka, ki mu ni dovoljeno delo — seveda le tedaj, ako ne ve. Ampak — prepovedano delati, če se človeku ne podeli delo! Kako je ta očitna blaznost mogoča! Samimi rokami in s pametjo

se ne more delati nič. Treba je tudi snovi, n. pr. za kruh moke, drože, soli i. t. d., za moko žita, za žito semena; razven tega pa delavnih sredstev. Tudi če imam vso stvarino za kruh, ga ne morem zmešati, zmesiti in speči s palei na dlani, ampak treba je za to raznih priprav.

Teh pa nima tisti, ki bi rad delal, ampak drug človek, ki se mu pravi gospodar. Če hočem delati, ga moram prositi, da mi dovoli. Ako pravi "ne", je pa "ne"; in če pravijo vsi mojstri, kar jih vprašam, "ne", mi ne pomaga živ krst, da bi delal in izpolnil božjo postavo. A če ne dobim dela, tudi nimam kruha. In tako je moj obstanek, je moje življenje v rokah drugih ljudi, ki morda sami ne znajo, kar znam jaz, ki pa oddajajo delo po svoji volji, ker — so gospodarji delavnih sredstev.

No, kruh se izdeluje še marsikje v malih pekarnah. Ampak pomislimo na druge potrebščine, ki jih vsvarja delo s pomočjo velikih, velikanskih in dragih delavnih sredstev, s pomočjo ogromnih strojev v ogromnih tovarnah. Polagoma izpodrivajo taka velikanska podjetja sploh proizvodnjo v malem. Nekdaj si je vsakdo naračeval hlače in suknje pri mojstru krojaču, ki je imel nekoliko igel, vatel, škarje, gladilo, niti, pa mu je to skoraj zadostovalo. Pa je prišel stroj za šivanje in mojster, ki ni hotel zaostati za drugimi, si ga je moral omisliti. Pa se je stroj povečal, prišli so še drugi, komplicirani stroji. In danes je tako: Če imam dovolj denarja, si postavim velikansko poslopje, namestim vanje čudovite stroje, najamim ljudi, ki znajo ravnanje z njimi, v skladišče naložim ogromne kupe suknja in drugega blaga in tedaj se začne: V eni sobani režejo delavci rokave, v drugi hlače, v četrti jih sestavljajo s stroji, v peti delajo žepe in na krajih se skladata gotove obleke razne mere, pa gredo v prodajalnico, krojaški mojstri pa stiskajo pesti, ko gledajo, kako hodijo njih nekdanji odjemalci v tovarniško prodajalno, oni pa — nimajo dela.

Ne le delavec, temveč tudi mojster ne more delati, če ga je volja, ampak če dobi dela. In če ga dolgo ne dobi, izgine vsak razloček med njim in delavcem, končno je sam proletarec, kakor oni in mora iti prositi v tovarno, ki ga je uničila za delo. A če v tovarni nočejo, jih ne prisili nihče, da mu dajo dela. (Dalje.)

Od uredništva.

Sodr. dopisnik v Oregon City: Enak dopis smo že priobčili nedavno v "Proletarec", a dvakrat razpravljati o eni stvari se nam ne zdi umestno. Sicer pa odkrito povemo, da se neradi pečemo z dotično afero.

Sodr. H. M.: Dopis je prvič preobširen, drugi se je pa o stvari, katero vsebuje, že kolikor toliko pisalo v "Proletarec". Prosimo, pošlite nam kaj drugega in to kratko!

Poslednje velja tudi za druge sodruga dopisnike. List, kakor vidite, ima sedaj malo prostora, vsled tega mora urednik skrbeti, da pride samo izbrano, dobro in različno gradivo vanj. Pišite torej bolj kratko pa jedrnat. Socialistični pozdrav!

Tri sile.

Vsak človek je podvržen trem silam, delu, bolezni in smrti, kakor je rekel Samuel Smiles. Zadnje ne more nihče niti, toda ubraniti se pa lahko prvih dveh. Delo ne bo preveč nadlegovalo onega, ki si je prihranil kaj denarja; tudi bolezen ne bo plašila človeka, ki dostojno živi in zna, kaj storiti, da se je obrani. Mi smo že večkrat svetovali našim čitatel-

jem, da naj ne prezrejo običajnega prvega znaka bolezni: slabega apetita. Ako imate pri roki Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino, potem ste dobro pripravljeni za ta pojav. V vseh želodčnih in črevesnih boleznih, katere največkrat pridejo, je to vino najbolje sredstvo. Podeli vam apetit, telesno moč, čvrste mišice in živce, čisto kri in prežene glavobol. V lekarnah. Jos. Triner, 616—622 So. Ashland ave., Chicago, Ill.

Oodprto pismo Slovencem

Slavni direktor Collins N. Y. Medical Instituta: —

Prosim oprostite mi, da Vam toliko časa nisem sporočil o uspehu Vaših zdravil. Rabil sem zdravila natanko po predpisanih navodilih, katera so mi tudi pomagala do popolnega zdravljenja. — Bodite uverjeni, da Vam bodem hvaležen za skrb in trud, katerega ste imeli z menoj, dokler me ne bode krila mati zemlja. Tudi mojim rojakom Vas bodem priporočal, ker sedaj vem, da ste zdravnik v pravem pomenu besede.

Toraj še enkrat nasrenejša hvala za izvrstna zdravila in iskreni pozdrav Vaš iskreni prijatelj.

Albin Strnad,
Black Diamond, Wash.
Box 757,

Kapitalizem je že tožen, spoznan krivim in obsojen na smrt. Obsodba se izvrši v bližnji bodočnosti.

Pozor Rojaki Slovenci!

Prevzel sem na novo opremljeno gostilno "TRIGLAV" od brata Mohorja.

Točim sveže pivo, domače vino in druge raznovrstne pijače. Na razpolago imam moderno kegljišče in potujočim vedno pripravljeno prenočišče.

Postrežba točna in solidna. Priporočam se za obilni obisk.

John Mladić,
617 So. Centre Av., Chicago, Ill.

Valentin Potisek
GOSTILNICAR

1237-1st St., La Salle, Ill.

Toči vse, gostilni podrejene pijače in se priporoča rojakom za obilni obisk. Postrežba točna in solidna.

Največa slavjanska trdka bander, zastav društvenih kap. prekoramnic, regalij in drugih stvari za društva

Pišite v slovenskem jeziku po moj 80 strani velik cenik katerega pošlem zastoj.

Hermankovi praški

so najboljša zdravilo za glavobol in neuralgijo.

Ustavijo bolečine v 15 minutah.

Cena 25 centov.

J. C. HERMANEK, lekarnik,
585 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Na koga se zanesti

v slučaju bolezni in komu se poveriti v zdravljenje, ako hoče bolnik hitro in sigurno nazaj zadobiti izgubljeno zdravje? — Vedno le na takega zdravnika, katerega delovanje pozna in katerega mu priporočajo prijatelji in znanci, katere je že ozdravil.

THE COLLINS N. Y. MEDICAL INSTITUTE

prvi, najstarejši in obče znani zdravniški zavod za Slovence v Ameriki vabi vse one, kateri so bolni ter so mogoče že zastoj trošili denar pri drugih zdravnikih, naj se obrnejo z zaupanjem na irkunešega zdravnika tega zavoda Dr. R. MIELKE-ja, kateri ima mnogoletno izkušnjo in kateri z najboljšim uspehom zdravi vse moške, ženske in otroče bolezni pa naj bodo iste akutne, ali zastarele (kronične), zunanje ali notranje. **Jetiko, sifilis, kakor tudi vse tajne spolne bolezni,** zdravi hitro in z popolnim uspehom. Zdravljenje spolnih bolezni ostane tajno.

Čitajte, kaj pišejo v zadnjem času od njega ozdravljeni bolniki.

Ozdravljen rane
na licu od zobobola.

Cenjeni gospod doktor!

Jaz se Vam iskreno zahvalim za Vašo naklonenost, katero ste mi skazovali za časa moje bolezni. Uverjen in prepričan sem, da sem le po Vaših zdravilih dobil popolno zdravje, nad katerim sem bil skoro obupal. Sedaj pa se čutim zdravljem, ko kedaj pred boleznijo. Zato Vas priporočam vsem rojakom po širni Ameriki.

S spoustovanjem ostajem Vam hvaležen.

Franc Steklarski
3141 St. Clair Ave. N. E.
Cleveland, O.

Frank Polth
310 Midland Ave.
Rockdale, Ill.

Velečeni gospod doktor!

Vam naznanim, da sem prejel zdravila in se Vam zahvaljujem, ker ste mi dobro poslali. Sedaj sem popolnoma zdrav, pa so mi še zdravila ostala, zato se Vam iskreno zahvaljujem ter priporočam rojakom, ako potrebujejo zdravil, naj se na Vas obrnejo, ker pri Vas se zares dobro dobijo, katera gotovo pomagajo.

Vas še enkrat zahvaljujem in pozdravim ter Vam ostanem hvaležni prijatelj

Jakob Likar
Box 942 West Newton, Pa.

Na razpolago imamo še mnogo takih pisem, katerih pa radi pomanjkanje prostora ne moremo priobčiti

Komur bolezen ni natanko znana, naj piše po obširno knjigo, "ZDRAVJE", katero dobi ZASTONJ ako pisemu priloži nekoliko znamk za poštino. — Vsa pisma pišite v materinem jeziku ternajslavljajte na sledeči naslov:

THE COLLINS N. Y. MEDICAL INSTITUTE
140 WEST 34th STREET, NEW YORK, N. Y.

ZEMANOVO "GRENKO VINO",

je najboljša zdravilo svoje vrste, izvrstno sredstvo proti boleznim želodca, črev in ledvic, čisti kri in jetra. NEPRESEGLJIV LEK ZA MALOKRVNE ŽENE IN DEVOJKE.

Izdelano iz najboljšega vina in zdravilnih zelišč.

ZEMANOVA "TATRA",

želodečni grenčec. Tatra je izdelana iz zdravilnih zelišč tatranskega gorovja, zdravi živčne slabosti, podpira lahko prebavo želodčev in se je dobro obnesla proti bolestim revmatizma.

Dobiti v vseh slovanskih salunih kakor tudi pri izdelovalcu teh najboljših zdravil.

Prodaja na debelo in drobno najboljša Californijska vina.

B. ZEMAN, 777 Alport Street, Chicago, Ill.

Slovenci Pozor!

Ako potrebujete obleke, klobuke, srajce, kravate, ovratnike ali druge potrebne reči za moške — za delavnik i praznik, tedaj se oglasite pri meni, kjer lahko govorite v svojem materinem jeziku.

Čistim tudi stare obleke in izdelujem nove po najnovejši modi in nizki ceni.

JURAJ MAMEK 581 Center Avenue, blizu 18. ul., Chicago

